

Co jsou materiály pro styk s potravinami?

Materiály pro styk s potravinami jsou jakékoli materiály nebo předměty vyrobené z plastu, papíru a kartonu nebo z jakéhokoli jiného materiálu, které přicházejí do styku s teplými nebo studenými potravinami včetně tekutin. Patří sem obaly potravin, kuchyňské a stolní nádobí a náčiní, jako jsou talíře, hrnky, příbory a rendlíky, a každodenní předměty používané k přípravě a podávání pokrmů.

Jak je zajištěna bezpečnost materiálů pro styk s potravinami?

[Legislativa EU](#) vyžaduje, aby všechny materiály pro styk s potravinami byly bezpečné a neměly vliv na bezpečnost potravin ani neměnily jejich chuť nebo pach. **V případě plastů** musí být všechny látky použité k výrobě konečného plastového výrobku nejprve posouzeny z hlediska jejich bezpečnosti a povoleny k použití v plastových materiálech pro styk s potravinami, které jsou uváděny na trh v EU.

Čeho se týká akce proti „balamucení bambusem“?

Cílem této akce je zastavit nezákonný dovoz, prodej a propagaci **plastových předmětů**, které se prodávají jako materiály pro styk s potravinami, např. stolního nádobí a náčiní, a obsahují bambus a jiné nepovolené přísady rostlinného původu. Akce koordinovaná na úrovni EU skončila v dubnu 2022, a přestože úřední nahlašování už neprobíhá, příslušné orgány v členských státech zachovávají ostražitost a dále provádějí kontroly. Do této koordinované akce se zapojilo 21 zemí¹, což vedlo k výraznému nárůstu identifikace nezákonných a podvodných výrobků. Členské státy nařídily, aby výrobci, dovozci a distributoři toto zboží okamžitě stáhli z trhu.

V čem spočívá problém s plastovými materiály, které jsou určeny pro styk s potravinami a obsahují bambus a další přísady rostlinného původu?

Bezpečnost většiny přísad rostlinného původu včetně bambusu – který se obvykle přidává ve formě drcených bambusových vláken – neposoudil Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA), a proto tyto přísady mohou představovat zdravotní riziko. Mnoho plastových předmětů, které jsou určeny pro styk s potravinami a obsahují bambus, se rychle opotřebovává, a tím dochází k uvolňování formaldehydu a melaminu (látek používaných při výrobě plastů) do potravin, někdy i nad limity, které jsou považovány za bezpečné. Tyto plasty jsou navíc často propagovány a prodávány jako ekologicky šetrné a vyrobené

¹ Rakousko, Belgie, Česko, Německo, Dánsko, Estonsko, Španělsko, Finsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Malta, Polsko, Portugalsko a Slovinsko.

výhradně z přírodního rostlinného materiálu. Jedná se o nepravdivou reklamu, která spotřebitele při jejich nákupech uvádí v omyl.

Je moje zdraví ohroženo, když používám stolní nádobí, kelímky nebo jiné výrobky vyrobené z „bambusu“?

Předměty pro styk s potravinami samy o sobě žádné akutní zdravotní riziko nepředstavují, ale déletrvající expozice zvýšeným množstvím **formaldehydu** a **melaminu** může být zdraví nebezpečná. Aby byla zajištěna bezpečnost spotřebitelů, byla vydána doporučení ohledně maximálních množství melaminu a formaldehydu, která lze požit. Uvedené limity byly stanoveny rovněž s ohledem na expozici těmito látkám z jiných zdrojů, například přímo z potravin. Požití vysokého množství těchto látek překračujícího maximální limity může mít určité dopady na zdraví. Melamin může mít například vliv na fungování močových cest nebo ledvin. Ovšem množství melaminu a formaldehydu pocházejících z tohoto plastového kuchyňského a stolního nádobí a náčiní (po několika stovkách použití) je zlomkem celkového množství, jemuž jsou spotřebitelé vystaveni.

Vyskytl se případ, kdy byly takové nebezpečné výrobky zjištěny?

Plastové materiály pro styk s potravinami obsahující bambusovou výplň mohou představovat riziko pro lidské zdraví. Laboratorní analýza vzorku kávových kelímků s bambusovými vlákny vyrobených v Číně odhalila migraci melaminu 3,5krát a formaldehydu 25krát vyšší, než je maximální povolená úroveň. Tyto předměty byly zlikvidovány.

Kdo se na akci proti „balamucení bambusem“ podílel?

Orgány členských států (orgány pro bezpečnost potravin a celní orgány) spolupracovaly na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU. Docházelo k výměně informací mezi orgány členských států, orgány pro bezpečnost potravin, členy sítě EU pro odhalování podvodů v potravinářství a celními orgány.

Jaký byl výsledek?

Během jednoletého trvání této akce její účastníci nahlásili **748 případů plastových materiálů pro styk s potravinami obsahujících nepovolený bambusový prášek**. Z těchto 748 případů bylo 644 výrobků nalezeno již na trhu EU, zatímco ve 104 případech nebylo dané zboží vpuštěno na území EU. 580 z 644 výrobků bylo prodáváno (někdy výhradně) na internetu.

Akce rovněž umožnila odhalit materiály pro styk s potravinami vyrobené z jiných přísad rostlinného původu, které rovněž nebyly v EU povoleny. Nejpoužívanější byla pšenice včetně pšeničné slámy. Dalšími identifikovanými přísadami byly rýžové plevy, kukuřice, rostlinná vlákna a části rostlin.

Jednalo se o výměnu informací pouze mezi orgány, nebo byli informováni také spotřebitelé?

Prodejcům, dovozcům a výrobcům byly připomínány platné právní předpisy.

Evropští spotřebitelé byli o nezákonnosti tohoto stolního a kuchyňského nádobí a náčiní informováni prostřednictvím Evropské organizace spotřebitelů a dalších informačních kanálů. I když během této akce již bylo vynaloženo uvedené komunikační úsilí, je nadále důležité senzibilizovat relevantní subjekty a zvyšovat informovanost spotřebitelů.

Nepravdivá a klamavá reklama

Při prodeji jsou tyto výrobky často propagovány jako „přírodní“, „ekologicky šetrné“, „kompostovatelné“ nebo „recyklovatelné“. Taková tvrzení jsou nepravdivá, neboť tyto předměty jsou vyrobeny z plastů a uvádějí spotřebitele v omyl, protože se domnívá, že nakupuje něco přírodního nebo udržitelného. Tyto plastové výrobky však často nejsou ani udržitelné, ani recyklovatelné.

Jak mohu poznat, které materiály pro styk s potravinami jsou legální a které nelegální?

Nelegální plastové výrobky jsou vyrobeny ze směsi vláken/materiálu rostlinného původu a plastových polymerů. Vypadají jako plasty (mají jemný, plastový povrch), neboť jsou to skutečně plasty. Lze je snadno odlišit od předmětů vyrobených výhradně z rostlinného materiálu, jako je bambus, protože takové předměty si uchovávají přírodní strukturu a vzhled rostlinného materiálu.

Nelegální – plastový materiál pro styk s potravinami obsahující „bambusovou“ přísadu

Legální – příbor ze 100% bambusu

Někdy jsou tyto plastové výrobky rovněž označeny jako „ekologické“. Avšak i když je použita přísada rostlinného původu ekologická, lze takovou ekoznačku podle nařízení (ES) č. 834/2007 používat pouze u potravin.

Za individuální posuzování a kontrolu těchto klamavých aspektů odpovídají vnitrostátní orgány.

Co mám udělat s nedávno zakoupeným zbožím?

Doporučuje se vrátit jej v obchodě nebo se obrátit na internetového prodejce, pokud bylo zboží zakoupeno na internetu. Pokud obchod nebo internetový prodejce toto zboží i nadále prodává, mohou spotřebitelé informovat příslušný orgán pro bezpečnost potravin ve své zemi².

Co mám udělat se zbožím zakoupeným před delší dobou?

Vzhledem k tomu, že používání daného výrobku na potraviny nelze považovat za bezpečné, doporučuje se přestat jej pro tento účel používat a vyhodit do popelnice (protože není kompostovatelný). Zahřívání předmětného výrobku, jeho používání na teplé potraviny nebo mytí v myčce na nádobí totiž může zvýšit množství melaminu a formaldehydu, které se uvolňují do potravin. Stejně tak by se tento výrobek neměl používat u kojenců a dětí, které jsou ještě citlivější.

Další informace

2022

- https://food.ec.europa.eu/system/files/2022-07/food-fraud-reports_20220615_minutes.pdf [odkaz na zasedání sítě pro odhalování podvodů v potravinářství, které se konalo v červnu 2021]

2021

- 6. května: [Zápis z jednání](#)

²https://food.ec.europa.eu/system/files/2022-09/food-fraud_contact-points.pdf;
https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_cs#cpc-actors

Užitečné odkazy:

- [Legislativa o materiálech pro styk s potravinami](#)
- [Zpráva o používání bambusu \(viz tabulka – 23. června\)](#)
- [Seznam příslušných národních kontaktních míst pro odhalování podvodů v potravinářství](#)
- [Seznam příslušných orgánů pro ochranu spotřebitele](#)
- [Informace o vyřizování přeshraničních stížností spotřebitelů](#)
- [Vědecké stanovisko 10.2903/J.efsa.2019.5902 přijaté úřadem EFSA dne 24. října 2019: „Aktualizace posouzení rizik „dřevné moučky a vláken, neupravených“ \(materiál pro styk s potravinami č. 96\) pro použití v materiálech pro styk s potravinami a kritéria pro budoucí použití materiálů rostlinného původu jako přísad do plastových materiálů pro styk s potravinami“](#)
- Vnitrostátní akce proti nelegálnímu dovozu a distribuci plastových materiálů, které jsou určeny pro styk s potravinami a obsahují bambus nebo jiné nelegální rostlinné přísady [BE](#) / [NL](#) / [LU](#) / [DE](#) / [PL](#)